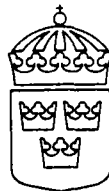

Regeringens proposition

1993/94:126

om svenskundervisning för invandrare (sfi)

Prop.
1993/94:126

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 24 februari 1994

Carl Bildt

Beatrice Ask

(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att kommunerna skall vara skyldiga att så snart som möjligt tillhandahålla svenskundervisning för invandrare (sfi) till de personer som är bosatta i kommunen och som saknar grundläggande kunskaper i svenska språket. Om inte särskilda skäl finns, skall undervisningen påbörjas inom sex månader. Rätten till sfi skall gälla fr.o.m. det andra kalenderhalvåret det år invandraren fyller 16 år. Kommunernas skyldighet att erbjuda asylsökande sfi skall upphöra.

Läroplanen för sfi föreslås upphöra att gälla. Verksamheten skall i stället vila på de grundläggande värden som framgår av 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Utbildningen anordnas som en kurs, som eleven har rätt att fullfölja. Betyg och centralt fastställda prov införs för sfi. Regeringen avser att fastställa en kursplan samt ett riktvärde för utbildningens omfattning i tid.

Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1994.

Innehållsförteckning

Prop. 1993/94:126

1	Förslag till riksdagsbeslut	3	
2	Lagtext	4	
3	Ärendets bakgrund och beredning	8	
4	Utgångspunkter	9	
5	Regelsystem	11	
6	Vissa förändringar av kommunernas skyldigheter	12	
6.1	Svenskundervisning för asylsökande	12	
6.2	Målgrupper	13	
6.3	Skyldighet att tillhandahålla svenskundervisning för invandrare (sfi) inom sex månader	14	
7	Riktlinjer	16	
8	Kurs, kursplan och riktvärde för utbildningens omfattning .	17	
9	Betyg	19	
10	Prov och utvärdering	20	
11	Specialmotivering	21	
Bilaga 1 Sammanfattning av Skolverkets redovisning av uppdraget om regelförenklingar beträffande svenska för invandrare och svenska som andraspråk ..			24
Bilaga 2 Förteckning över remissinstanser			26
Utdrag ur protokoll vid regeringsammansamlingen den 24 februari 1994			27
Rättsdatablad			28

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1993/94:126

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100),
2. godtar det som regeringen förordar om riktlinjer (avsnitt 7)
3. godtar det som regeringen förordar om betyg (avsnitt 9).

2 Lagtext

Prop. 1993/94:126

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 1, 3, 6, 7 och 11 §§ skollagen (1985:1100)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

1 §

Sfi syftar till att ge vuxna nyanlända invandrare grundläggande kunskaper *och färdigheter* i svenska språket *samt kunskaper* om det svenska samhället.

Sfi syftar till att ge vuxna nyanlända invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket *och* om det svenska samhället.

Utbildningen anordnas som en kurs.

3 §

Varje kommun är skyldig att se till att sfi erbjuds de personer *över 16 år* som anges i 6 §.

Undervisningen skall *erbjudas* så snart som möjligt efter *invandrarens ankomst till Sverige*.

Varje kommun är skyldig att se till att sfi erbjuds de personer som anges i 6 §.

Undervisningen skall *finnas att tillgå* så snart som möjligt efter *det att rät till sfi inträtt*. *Om inte särskilda skäl finns, skall undervisningen kunna påbörjas inom sex månader.*

¹ Lagen omtryckt 1991:1111.

6 §

Rätt att delta i en kommuns sfi har, med det undantag som följer av 7 §, följande personer:

1. Utländsk medborgare, som antingen är bosatt i kommunen eller som utan att vara bosatt där, regelmässigt vistas i kommunen efter att ha ansökt om uppehållstillstånd i avsikt att bosätta sig i riket. Beträffande sådan i kommunen icke bosatt person gäller dessutom att han skall ha väntat på uppehållstillstånd under minst den tid som regeringen bestämmer. Rättigheten gäller dock inte under den tid den utländske medborgaren vistas på en statlig förläggning för asylsökande.

2. Svensk medborgare, som är bosatt i kommunen, men som tidigare har varit bosatt utom landet och som saknar grundläggande kunskaper i svenska språket.

3. Finländsk medborgare, som stadigvarande arbetar i kommunen, men som är bosatt i Finland nära gränsen till Sverige.

Rätt att delta i en kommuns sfi har, med det undantag som följer av 7 §, följande personer från och med det andra kalenderhalvåret det år de fyller 16 år:

1. Den som är bosatt i kommunen och som saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge. Regeringen får föreskriva att också den som inte är bosatt i landet skall ha rätt att delta i sfi.

2. Finländska medborgare som stadigvarande arbetar i kommunen, men som är bosatta i Finland nära gränsen till Sverige och som saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge.

Om inte något annat följer av tredje stycket gäller rätten under sammanlagt högst två år. Tiden räknas för dem som avses i första stycket 1 och 2 från det att de bosatte sig i landet eller, om rättigheten inträtt tidigare, från den tidpunkten. För dem som avses i första stycket 3 räknas tiden från det att de började arbeta i Sverige.

Om någon på grund av särskilda skäl inte kunnat påbörja undervisningen under den tid som anges i andra stycket gäller rätten under ytterligare ett år.

7 §

En utländsk medborgare som har svenska, danska eller norska som modersmål eller den som eljest har sådana kunskaper i något av dessa språk att grundläggande svenskundervisning inte kan anses nödvändig, har inte rätt att delta i sfi.

Den som har sådana kunskaper i det danska eller norska språket att grundläggande svenskundervisning inte kan anses nödvändig, har inte rätt att delta i sfi.

11 §

Undervisningen i sfi skall upphöra när en elev har uppnått sådana kunskaper som utbildningen avses ge.

Undervisningen för en elev skall också upphöra, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen eller annars inte gör tillfredställande framsteg.

Den som har påbörjat en kurs i sfi har rätt att fullfölja kursen.

Undervisningen för en elev skall dock upphöra, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen eller annars inte gör tillfredställande framsteg.

Den för vilken sfi har *avslutats* enligt andra stycket, eller som frivilligt avbrutit utbildningen skall, *om han inte ändå har rätt till det*, på nytt beredas sådan utbildning, om särskilda skäl talar för detta.

Den för vilken sfi har *upphört* enligt andra stycket eller som frivilligt avbrutit utbildningen skall på nytt beredas sådan utbildning, om särskilda skäl talar för detta.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om sfi som har påbörjats före den 1 juli 1994.

3 Ärendets bakgrund och beredning

Prop. 1993/94:126

Den statliga styrningen av skolväsendet har förändrats genom en rad riksdagsbeslut, dels hösten 1988 på grundval av propositionen om skolans utveckling och styrning (prop. 1988/89:4, bet. 1988/89:UbU7, rskr. 1988/89:95), dels hösten 1990 på grundval av propositionen om ansvaret för skolan (prop. 1990/91:18, bet. 1990/91:UbU4, rskr. 1990/91:76).

Staten har därmed successivt övergått från att styra genom detaljerade regler till en mål- och resultatriktad styrning av skolan. De grundläggande principerna för den ändrade ansvarsfördelningen innebär att det är ett statligt ansvar att ange riksgiltiga mål och att följa upp och utvärdera skolans resultat. Kommunerna svarar för att verksamheten genomförs inom de ramar och riktlinjer som riksdagen och regeringen lägger fast.

Den nuvarande utformningen av svenskundervisning för invandrare (sfi) infördes den 1 januari 1991 och grundar sig på riktlinjer som antogs av riksdagen 1990 med anledning av propositionen om reformerad svenskundervisning för vuxna invandrare (prop. 1989/90:102, bet. 1989/90:UbU27, rskr. 1989/90:279). Riksdagens beslut innebar bl.a. att tidigare uppdelning i grund-sfi och påbyggnads-sfi togs bort och ersattes med en sammanhållen utbildning under kommunalt huvudmannaskap. Riksdagen behandlade samtidigt propositionen om ett samordnat flyktingmottagande (prop. 1989/90:105, bet. 1989/90:SfU21, rskr. 1989/90:281). Avsikten var att utveckla ett närmare lokalt samarbete mellan berörda myndigheter med särskilda individuellt upplagda introduktionsprogram för de flyktingar som tas emot i kommunerna.

Sfi, som syftar till att ge grundläggande kunskaper och färdigheter i svenska språket och kunskaper om det svenska samhället, är en rättighet för nyanlända invandrare. Rätten till sfi gäller under två, i vissa fall tre, år efter ankomsten till Sverige.

Regeringen fastställde den 20 december 1990 en läroplan för grundläggande svenskundervisning för vuxna invandrare, Lsf1 -91 (Skolöverstyrelsens publikation Läroplaner 1991:1).

Våren 1991 fattade riksdagen beslut om en reformering av gymnasieskolan och vuxenutbildningen på grundval av propositionen Växa med kunskaper - om gymnasieskolan och vuxenutbildningen (prop. 1990/91:85, bet. 1990/91:UbU16, rskr. 1990/91:356). Reglerna om sfi, som tidigare fanns i en särskild lag, inlemmades i skollagen (1985:1100). Kommunerna blev också skyldiga att inom ramen för den grundläggande vuxenutbildningen i komvux erbjuda svenska som andraspråk på sfi-nivå för invandrare som vistats så länge i Sverige att de inte har rätt till sfi. Bestämmelser om detta finns i förordningen (1992:403) om kommunal vuxenutbildning.

Den 1 juli 1991 infördes ett sektorsbidrag som ett generellt finansiellt stöd till kommunerna för driften av skolväsendet och ett nytt statsbidragssystem för sfi i form av ett visst belopp per deltagare. Från den 1 januari 1993 avskaffades de specialdestinerade statsbidragen till skolväsendet. Både sektorsbidraget till kommunerna och det särskilda statsbi-

draget för sfi till nyanlända invandrare lyftes in i ett s.k. utjämningsbidrag till kommunerna. Statens bidrag till kostnaderna för sfi för flyktingar och andra invandrare som omfattas av det kommunala flyktingmottagandet, ingår sedan början av år 1991 i det schabloniserade bidrag som kommuner får för flyktingmottagande.

Regeringen gav i december 1992 Skolverket i uppdrag att se över vissa organisatoriska frågor m.m. kring sfi och svenska som andraspråk och föreslå förenklingar av gällande regelsystem.

Skolverket överlämnade den 31 mars 1993 sina förslag med anledning av regeringens uppdrag. En sammanfattning av förslagen finns i *bilaga 1*. Förslagen har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (dnr U93/1110/GV).

Regeringen redovisade under senhösten 1993 i propositionen om mottagande av asylsökande m.m. (prop. 1993/94:94) sin bedömning att kommunerna inte längre bör ha skyldighet att erbjuda asylsökande sfi. Förslag om detta läggs i denna proposition.

Det kan i detta sammanhang nämnas att Invandrar- och flyktingpolitiska kommittén (dir.1993:1) skall ägna särskilt intresse åt frågan om hur kunskaper och färdigheter i svenska språket påverkar invandrarnas förutsättningar i arbetslivet och delaktighet i samhället i övrigt.

4 Utgångspunkter

Det är viktigt att tillvarata invandrarnas kunskaper och, i många fall, långa och kvalificerade utbildningar. Att underlätta för invandrarna att använda dessa resurser är naturligtvis värdefullt både för Sverige och den enskilde invandraren. God färdighet i svenska och kunskaper om det svenska samhället har avgörande betydelse för den enskilde invandrarens integrering i Sverige. Det finns alarmerande tecken på bristande kunskaper i svenska bland invandrare. Även bland dem som länge har bott i Sverige kan svensk kunskaperna vara mycket dåliga.

Kunskaper om det nya landets språk och om dess kultur och sociala liv är avgörande för den enskildes möjligheter och livschanser. Sådana kunskaper ökar tryggheten och självförtroendet.

Konkurrensen på dagens arbetsmarknad accentuerar ytterligare kravet på goda kunskaper i svenska och om svenska förhållanden. I budgetpropositionen 1994 (prop. 1993/94:100 bilaga 11 s. 63) konstateras att arbetsmarknadsläget för invandrare kraftigt har försämrats under de senaste åren. Under budgetåren 1991/92–1992/93 steg arbetslösheten för den grupp som är svårast drabbad av arbetslöshet, nämligen utomeuropeiska medborgare, från 7% till 35%.

Riksrevisionsverket (RRV) har granskat sfi i fyra kommuner (Malmö, Sigtuna, Piteå och Örebro). RRV framhåller i sin rapport (F 1992:33) att undervisningen inte bedrivs tillräckligt intensivt. Väntetiderna för att få börja utbildningen är för långa och studietakten anpassas inte till ele-

vernas behov och förmåga. Arbete och studier varvas sällan, trots att det sannolikt skulle öka motivationen och förbättra inläringen. RRV påpekar att man måste utreda orsakerna till och vidta åtgärder mot det stora antalet studieavbrott och den höga frånvaron från undervisningen. Vidare nämns att de kunskaper i svenska som eleverna har efter avslutad sfi inte är tillräckliga för vidare studier eller arbete. Arbetslösa invandrare placeras ofta i någon form av kompletterande svenskutbildning efter avslutad sfi för att förbättra sina språkkunskaper.

Riksdagens revisorer har i sin granskning av invandrapolitikens inriktning och resultat också granskat sfi. Enligt revisorerna bör det inom svenskundervisningen för invandrare, där resultaten bedöms som anmärkningsvärt dåliga, finnas utrymme för effektivisering av verksamheten. Uppföljningen och utvärderingen av undervisningens resultat har heller inte varit tillfredsställande. Riksdagen har med anledning av granskningen begärt en redovisning av regeringen av erfarenheterna av den reformerade undervisningen i svenska för invandrare (1992/93:RR2, bet. 1992/93:SfU7, rskr. 1992/93:261). "Av denna redovisning bör framgå bl.a. vilka resultat som uppnåtts, hur undervisningen anpassats till olika invandrades skilda förutsättningar och behov, sfi-nivåns rimlighet och relevans såväl för arbetslivet som för olika utbildningar samt förutsättningarna att kombinera sfi-studierna med förvärvsarbete."

I Skolverkets rapport nr 8, Beskrivande data om skolverksamheten - 1993, konstateras att av de ca 40 000 elever som var registrerade i sfi läsåret 1991/92 avslutade 5 785 elever sfi efter att ha uppnått sfi-nivån, medan 522 avslutade utan att ha uppnått fastställd nivå. De elever som uppnådde sfi-nivån hade i genomsnitt deltagit i 48 timmars undervisning per månad under åtta månader. De som avbröt sina studier (11 952 elever) hade också studerat i genomsnitt 8 månader, men dessa elever deltog bara i 33 timmars undervisning per månad. Nära 30% av eleverna avbröt utbildningen. Det är, enligt Skolverket, svårt att dra några säkra slutsatser om varför så många elever avbryter utbildningen. Den vanligaste registrerade orsaken är "av deltagaren beslutat avbrott". Bakom detta kan, enligt Skolverkets mening, finnas många förklaringar, t.ex. att den som avbrutit utbildningen får återkomma till denna om inte tidsgränsen, i flertalet fall två år, har passerats.

De granskningar som Riksdagens revisorer och RRV har genomfört och den beskrivning som Skolverket har lämnat visar att det finns problem och brister i sfi-verksamheten.

Det kan här erinras om att den rapportering som både Riksdagens revisorer, RRV och Skolverket har gett huvudsakligen avser förhållandena läsåret 1991/92. Effekterna av förändringar i flyktingmottagandet eller av sfi-reformen 1991 hade knappast fått fullt genomslag när iakttagelserna gjordes. En fortsatt uppföljning och utvärdering bör kunna visa i vilken utsträckning förhållandena i rapporterna fortfarande är relevanta.

Den nya målstyrningen av skolväsendet och slopandet av specialdestinerade statsbidrag har lett till att det nuvarande styrsystemet för sfi måste ses över. Det ligger både i samhällets och den enskilde invandrarens intresse att sfi-systemet ständigt förbättras; detta gäller både effektivt utnyttjande av resurserna, utveckling av pedagogiken och deltagarnas eget ansvar för att meningsfull svenskinlärning kan komma till stånd. Förslag om förbättringar i detta syfte lämnas i det följande. Förslagen omfattar även regelförenklingar.

Förslagen avses träda i kraft den 1 juli 1994.

5 Regelsystem

Regeringens bedömning: Svenskundervisning för invandrare (sfi) bör liksom hittills ha ett eget regelsystem.

Skolverkets förslag: 13 kap. skollagen (om sfi) upphävs. All sfi för vuxna skall hänföras till komvux regelsystem. Sfi för ungdomar, 16–19-åringar, skall hänföras till gymnasieskolans regelsystem.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser är positiva till Skolverkets förslag och instämmer i bedömningen att kommunerna därigenom kan göra såväl ekonomiska som pedagogiska och organisatoriska vinster.

Skälen för regeringens bedömning: De grundläggande föreskrifterna om sfi finns nu i ett eget kapitel i skollagen (1985:1100), 13 kap. Att i enlighet med förslaget upphäva detta kapitel skulle vara att ge en felaktig signal beträffande en så viktig verksamhet som sfi. Regeringen vill redan av det skälet inte ställa sig bakom förslaget. Det skulle dessutom knappast vara fråga om en förenkling att hänföra sfi till flera regelsystem.

Sfi vänder sig både till personer som är eller samtidigt blir elever i andra delar av det offentliga skolväsendet och till personer som skall studera enbart svenska i sfi. Det finns, och bör även fortsättningsvis finnas, skillnader mellan sfi och annan utbildning. Om sfi enligt Skolverkets förslag skulle ingå i två skolformer, skulle det vara nödvändigt att införa särskilda bestämmelser om sfi i regelsystemen för båda dessa skolformer. Regler om sfi måste i så fall dessutom införas för både sårux (vuxenutbildning för utvecklingsstörda) och gymnasiesärskolan. I alla dessa skolformers regelsystem skulle man behöva göra vissa undantag från övriga regler eller tillägg till dem för den del av utbildningen som avser sfi, exempelvis i fråga om bestämmelser om läsår och betyg. Avbrott i svenskundervisningen under flera sommarmånader, innan svenskan hunnit befästas ordentligt, medför erfarenhetsmässigt att eleverna hinner glömma mycket av vad de lärt sig och de riskerar att i praktiken få börja om från början när höstterminen startar. Det är där- för olämpligt att låta sfi följa gymnasieskolans läsårsindelning.

Vidare är reglerna om entreprenad olika för vuxenutbildningen och gymnasieskolan. Det skulle vara möjligt att utan regeringens tillstånd lägga ut den sfi som skulle anordnas inom komvux och sårvux på entreprenad. Den undervisning som enligt Skolverkets förslag skulle höra till gymnasieskolan och gymnasiesårskolan skulle däremot inte utan regeringens tillstånd i varje enskilt fall kunna läggas ut på entreprenad. Regeringen anser att det bör vara möjligt att lägga ut sfi på entreprenad oavsett deltagarnas ålder.

Om föreskrifterna om sfi skulle ingå i en rad olika skolformers regelsystem finns det risk för att föreskrifterna om sfi skulle komma att bli svåröverskådliga. Enligt regeringens mening bör sfi även fortsättningsvis ha ett eget regelsystem inom det offentliga skolväsendet.

Troligen kommer de flesta invandrarna också i framtiden att skaffa sig kunskaper i svenska genom sfi innan de deltar i studier i andra skolformer. Men kombinationer är också möjliga. En 16-åring kan vara elev både i gymnasieskolan och i sfi, en vuxen invandrare både i komvux och i sfi. En pedagogisk integration är i sådana fall en klar fördel. Med nuvarande decentraliserade regler beslutar kommunerna i organisatoriska frågor. Kommunerna kan besluta om, när och hur en pedagogisk integration är lämplig. Självklart bör möjligheten att kombinera sfi med arbete eller arbetspraktik finnas kvar. De pedagogiska och organisatoriska fördelar som Skolverket och flera remissinstanser pekat på kan därför åstadkommas utan att sfi inlemmas i andra skolformer i formellt hänseende.

6 Vissa förändringar av kommunernas skyldigheter

6.1 Svenskundervisning för asylsökande

Regeringens förslag: Kommunerna skall inte vara skyldiga att erbjuda svenskundervisning för invandrare (sfi) till asylsökande.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 13 kap. 6 § skollagen (1985:1100) har asylsökande som är över 16 år och som inte vistas i en statlig förläggning för asylsökande rätt att delta i sfi efter en viss tid. Regeringen har fastställt att denna väntetid skall vara minst två månader. Asylsökande har också rätt att efter en viss tid söka till kommunal och statlig vuxenutbildning.

Regeringen har i propositionen om mottagande av asylsökande m.m. (prop. 1993/94:94) föreslagit att asylsökande, oavsett om de vistas på en statlig förläggning eller inte, skall erbjudas sysselsättning under väntetiden genom Invandrarverkets försorg, s.k. organiserad verksamhet. Sådan sysselsättning kan bestå av undervisning i svenska språket och om

svenska förhållanden. Vi föreslår därför nu att kommunerna inte längre skall vara skyldiga att erbjuda sfi till asylsökande.

Detta förslag föranleder ändring i 13 kap. 6 § skollagen (1985:1100). Regeringen avser att i de olika förordningarna inom vuxenutbildningen göra ändringar med denna innebörd.

6.2 Målgrupper

Regeringens förslag: Kommunerna skall vara skyldiga att erbjuda svenskundervisning för invandrare (sfi) till de personer som är bosatta i kommunen och som saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som sfi avses ge. Skyldigheten skall gälla från och med det andra kalenderhalvåret det år då invandraren fyller 16 år.

Skälen för regeringens förslag: Bortsett från vissa asylsökande har enligt 13 kap. 6 § skollagen (1985:1100) följande personer över sexton år rätt att delta i en kommuns sfi:

1. Utländsk medborgare, som är bosatt i kommunen.
2. Svensk medborgare, som är bosatt i kommunen, men som tidigare har varit bosatt utom landet och som saknar grundläggande kunskaper i svenska språket.
3. Finländsk medborgare, som stadigvarande arbetar i kommunen, men som är bosatt i Finland nära gränsen till Sverige.

Enligt 13 kap. 7 § skollagen (1985:1100) har en utländsk medborgare som har svenska, danska eller norska som modersmål eller den som eljest har sådana kunskaper i något av dessa språk att grundläggande svenskundervisning inte kan anses nödvändig, inte rätt att delta i sfi.

Det finns mot bakgrund av förändringar bl.a. i skolan, anledning att se över regelsystemet för sfi. Gällande bestämmelser utformades med utgångspunkt i tidigare styrsystem och en invandringsbild som betydligt skiljer sig från den nuvarande. Statsbidragssystemen har också genomgått betydande förändringar. De regelförändringar som nu föreslås syftar till bl.a. större överskådlighet.

Sfi bör även fortsättningsvis vända sig till invandrare som har passerat skolpliktig ålder. För att göra detta tydligare bör rätten till sfi gälla från och med andra kalenderhalvåret det år då invandraren fyller 16 år.

Föreskrifterna för övriga skolformer inom det offentliga skolväsendet avser i princip den som är bosatt i landet oavsett medborgarskap. Detta bör också gälla för sfi. Alla som är bosatta i Sverige och som saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som sfi avses att ge, bör därför ha rätt till sfi oavsett medborgarskap. På samma sätt som gäller för övriga skolformer inom det offentliga skolväsendet bör regeringen ha rätt att föreskriva att också den som inte är bosatt i landet skall ha rätt till utbildningen.

Rätten att delta i sfi gäller nu under två år från den tidpunkt då rättigheten inträdde. Under vissa förutsättningar gäller rätten under ytterligare ett år. Vuxna invandrare som har varit längre tid i Sverige har rätt till motsvarande utbildning inom komvux.

Tidsgränserna för hur länge en invandrare har rätt till sfi bör tas bort. Detta är mer praktiskt och ändamålsenligt och dessutom finns inga hinder i nuvarande statsbidragssystem, som tillför kommunen resurser oavsett när den enskilde utnyttjar sin rätt till undervisning. Som en konsekvens av detta bör möjligheten till svenskundervisning på denna nivå inom grundläggande vuxenutbildning tas bort. Detta hindrar givetvis inte att sfi integreras med studier i läs- och skrivinlärning inom grundläggande vuxenutbildning.

Även om sfi, förutom kunskaper i svenska språket, avses ge kunskaper om det svenska samhället, bör liksom i dag det avgörande för rätten till sfi vara behovet av undervisning i svenska. Den som har kunskaper i svenska språket men som saknar den samhällsorienterande delen bör kunna inhämta de kunskaperna på annat sätt. I allmänhet torde en invandrare som behärskar danska eller norska inte behöva sådan svenskundervisning som ges inom ramen för sfi. Därför bör det alltjämt finnas en uttrycklig bestämmelse att den som har sådana kunskaper i något av dessa språk att grundläggande svenskundervisning inte kan anses nödvändig, inte har rätt till sfi.

När det gäller personer som bor i Finland nära den svenska gränsen och som arbetar i Sverige bör kopplingen till finskt medborgarskap finnas kvar.

Den 1 januari 1994 trädde EES-avtalet i kraft. En av de grundläggande avsikterna med EES är att medborgare i EES-länderna skall kunna röra sig fritt över gränserna inom samarbetsområdet. Den medborgare från land inom EES-området som med stöd av EES-avtalet bosätter sig i Sverige kommer på samma villkor som alla andra som är bosatta i vårt land att ha rätt till sfi.

Förslagen i detta avsnitt föranleder ändringar i 13 kap. 3, 6 och 7 §§ skollagen (1985:1100).

6.3 Skyldighet att tillhandahålla svenskundervisning för invandrare (sfi) inom sex månader

Regeringens förslag: Kommunerna skall vara skyldiga att tillhandahålla sfi så snart som möjligt efter det att rätten till sfi inträdde. Endast om särskilda skäl finns skall kommunen få dröja längre än sex månader med att tillhandahålla sfi.

Skolverkets förslag: Flexibilitet i undervisningens uppläggning, gruppammansättningar m.m. förordas bl.a. för att ge möjlighet att ta in elever utan långa väntetider.

Remissinstanserna: Invandrarverket framhåller att det ur integrations-synpunkt är viktigt att invandrare och flyktingar kommer in i svenskundervisningen senast en månad efter det att de bosatt sig i en kommun. AMS framhåller vikten av ett flexibelt och kontinuerligt antagningssystem för att eliminera de långa väntetiderna. Norrköpings kommun m.fl. anser att det inte är acceptabelt att gymnasieelever kan få vänta sex månader på svenskundervisning.

Skälen för regeringens förslag: För invandrades integration i det svenska samhället är det viktigt att utbildningen påbörjas så snart som möjligt efter det att invandraren har bosatt sig i landet, dvs. i regel när folkbokföring skett. Som vi nämnt i avsnitt 4 har RRV påpekat att många invandrare får vänta lång tid på att få sfi. Kommunerna bör därför åläggas att erbjuda sfi så att den kan påbörjas så snart som möjligt och senast inom sex månader efter att rätten till sådan utbildning inträtt. Endast om särskilda skäl finns skall kommunen ha rätt att dröja något med erbjudandet. Detta förslag föranleder ändring i 13 kap. 3 § skollagen (1985:1100). Särskilda skäl bör kunna föreligga om det till en kommun inom en nära framtid väntas anlända invandrare som kan ingå i samma undervisningsgrupp. Särskilda skäl kan också föreligga om en invandrare som avser att flytta till en annan kommun övergångsvis bor kvar på en förläggning efter det att uppehållstillstånd har beviljats.

Sfi bör även fortsättningsvis vara en rättighet för invandraren att delta i och en skyldighet för kommunen att erbjuda. Rättigheten bör alltjämt enbart gälla i den kommun där invandraren är bosatt. Kommunens skyldighet att erbjuda sfi kan också infrias genom interkommunalt samarbete. Någon skyldighet för invandraren att delta i utbildningen bör inte införas i skollagen. Regeringen utgår från att de flesta invandrare är angelägna att så snart som möjligt lära sig svenska och få kunskaper om det svenska samhället. Det är dessutom, enligt 13 kap. 4 § skollagen (1985:1100), varje kommuns skyldighet att aktivt verka för att nå dem i kommunen som har rätt till sfi och för att motivera dem att delta i utbildningen.

Särskilt när det är fråga om utlänningar som omfattas av det kommunala flyktingmottagandet är det också naturligt att sfi planeras som ett första inslag i de introduktionsprogram som sätts upp. Det innebär att sådana utlänningar normalt bör kunna påbörja sfi inom en eller ett par månader från bosättningen i kommunen. Den statliga ersättningen för flyktingmottagandet är också konstruerad så att den skall stimulera kommunerna att snabbt påbörja introduktionen.

Regeringens förslag: Läroplanen för grundläggande svenskundervisning för vuxna invandrare, Lsfi -91, skall upphöra att gälla vid utgången av juni månad år 1994. Någon särskild läroplan för svenskundervisning för invandrare (sfi) skall inte finnas. Verksamheten i sfi skall vila på de grundläggande värden som framgår av 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94).

Skolverkets förslag: Läroplanen för grundläggande svenskundervisning för vuxna invandrare skall upphöra att gälla den 1 juli 1994.

Skälen för regeringens förslag: Den nu gällande läroplanen för sfi, Lsfi -91, fastställdes av regeringen i december 1990. Styrsystemet var redan då på väg att ändras, men det fanns ännu inga förslag om kursplanestruktur. Lsfi -91 är därför inte anpassad efter det styrsystem som gäller för skolväsendet i dag. Läroplanen innehåller ett kapitel om undervisningens innehåll, vilket närmast har karaktären av kursplan enligt äldre modell. Vidare finns ett kapitel om metoder och arbetsformer, som kommunerna och lärarna numera har hela ansvaret för att utforma. Vi föreslår därför att den nuvarande läroplanen för sfi skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1994.

På grundval av riktlinjer beslutade av riksdagen (prop. 1992/93:250, bet. 1993/94:UbU2, rskr. 1993/94:93) fastställde regeringen den 17 februari 1994 en läroplan för de frivilliga skolformerna som skall tillämpas fr.o.m. den 1 juli 1994. I denna läroplan anges dels skolans värdegrund och uppgifter, dels mål och riktlinjer. Läroplanen är gemensam för de frivilliga skolformerna, dvs. utbildning ovanför den obligatoriska skolan för både ungdomar och vuxna. I läroplanen anges också särskilda uppgifter och mål för de olika skolformer för vilka läroplanen skall gälla.

Sfi har, liksom det offentliga skolväsendet i övrigt, till uppgift att förmedla kunskaper och överföra värden till eleverna samt att förbereda dem för att leva, arbeta och verka i Sverige. De särskilda uppgifterna för sfi, att ge grundläggande kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället, är visserligen mer begränsade än övriga skolformers uppgifter, men verksamheten i sfi bör ändå vila på samma grundläggande värden som gäller för skolväsendet i övrigt. Den del av 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) där dessa värden anges bör därför tillämpas även för verksamheten i sfi.

Sfi kan anordnas som en separat verksamhet för dem som enbart behöver få kunskaper i svenska. Många elever behöver även annan utbildning. De bör parallellt kunna påbörja denna utbildning i någon annan skolform, exempelvis på ett individuellt program i gymnasieskolan eller med läs- och skrivinlärning i grundläggande vuxenutbildning. Det är då naturligt att den nya läroplanen i sin helhet tillämpas beträffande hela deras utbildning.

8 Kurs, kursplan och riktvärde för utbildningens omfattning

Prop. 1993/94:126

Regeringens förslag: Svenskundervisning för invandrare (sfi) skall anordnas som en kurs och den som har påbörjat utbildningen skall ha rätt att fullfölja kursen. Undervisningen för en elev skall dock upphöra om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg. Den för vilken undervisningen har upphört eller den som på eget initiativ har avbrutit utbildningen skall på nytt beredas sådan utbildning endast om särskilda skäl talar för detta.

Regeringens bedömning: Av kursplanen bör framgå dels kursens syfte och mål, dels vilken kunskapsnivå som alla elever skall ha uppnått vid kursens slut, kursens krav. Målen bör vara utvärderingsbara. För sfi bör det finnas ett riktvärde för utbildningens omfattning i tid.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt 13 kap. 1 § skollagen (1985:1100) syftar sfi till att ge grundläggande kunskaper och färdigheter i svenska språket samt kunskaper om det svenska samhället. Numera anses i läroplanssammanhang färdigheter vara en form av kunskap. Bestämmelsen bör därför ändras på så sätt att begreppet färdigheter tas bort.

Utbildningen skall anordnas som en kurs och den som har tagits in på en kurs bör ha rätt att fullfölja kursen. Den som efter kursens slut inte har nått upp till de avsedda kunskaperna, skall ha rätt att gå om hela kursen eller delar därav, eftersom han saknar sådana kunskaper som kursen syftar till. För den som saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller som annars inte gör tillfredsställande framsteg bör undervisningen emellertid kunna upphöra även före kursens slut. Detta torde endast bli aktuellt i undantagsfall. En elev, för vilken undervisningen har upphört eller som på eget initiativ har avbrutit kursen, bör ha möjlighet att åter få delta i sfi, men endast om särskilda skäl talar för det. Anledningarna till att elever inte gör tillfredsställande framsteg kan variera. Invandrarna skall inte ha någon ovillkorlig rätt att på nytt få påbörja sfi. Däremot är det rimligt att den som avbryter utbildningen på grund av t.ex. sjukdom eller barnafödande får fortsätta studierna vid en tidpunkt som passar bättre. Den som tidigare har visat bristande intresse för studierna men som blir studiemotiverad bör också få rätt att åter få sfi. Dessa regler är avsiktligt restriktiva för att markera att återkommande studieavbrott eller studieuppehåll inte bör accepteras. Med hänsyn till de möjligheter till studieledighet som finns bör det faktum att en elev får arbete inte vara något skäl att helt avbryta utbildningen. Det kan i detta sammanhang erinras om att beslut i des-

sa frågor enligt 13 kap. 12 § skollagen (1985:1100) fattas av styrelsen för utbildningen.

Våra förslag i detta avsnitt föranleder ändringar i 13 kap. 1 och 11 §§ skollagen (1985:1100).

Det finns i dag formellt sett ingen kursplan för sfi. Däremot har den nuvarande läroplanen för sfi i vissa delar karaktären av en kursplan. Vi har i avsnitt 7 förslagit att denna läroplan skall upphöra att gälla. Regeringen avser att fastställa en kursplan för sfi. I den mål- och resultatstyrda skolan är målet med utbildningen det centrala. Det skall således framgå av kursplanen vad varje elev skall kunna när kursen har slutförts, dvs. kursens krav. Målen i kursplanen skall vara utvärderingsbara. Regeringen kommer att ge Skolverket i uppdrag att utarbeta förslag till en kursplan för sfi, som skall gälla från den 1 juli 1994.

Sedan Skolverket hade redovisat uppdraget om regelförenkling, gav verket ut ett arbetsmaterial, bestående av bl.a. förslag till kursplaner i svenska som andraspråk med början på nybörjarnivå. Materialet är avsett att under läsåret 1993/94 vara underlag för planering och diskussioner i skolorna. Den kursplan för sfi som skall fastställas bör, ungefär som skett i Skolverkets arbetsmaterial, delas upp i två steg. Utbildningen startar på nybörjarnivå och leder i det första steget till ett avstämningsfall enligt en i kursplanen fastställd kravnivå, som innebär grundläggande kommunikationsfärdigheter och viss orientering om det svenska samhället. Slutmålet är att alla elever skall ha sådana grundläggande kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället, som krävs för ett liv i Sverige och som möjliggör fortsatt utbildning. Det är viktigt att eleverna i sfi får information om utbildningsmöjligheterna i Sverige och att var och en får hjälp att hitta den fortsatta utbildning som de kan behöva.

En elev som har klarat sfi-nivån kan sedan fortsätta att läsa svenska inom den skolform som eleven tillhör. Detta kan ske som svenska som andraspråk. Denna svenskundervisning tar vid där sfi slutar. Regeringen har nyligen gett Skolverket i uppdrag att prioritera utarbetandet av ett kommentar- och referensmaterial om undervisningen i svenska som andraspråk.

Vissa elever kan snabbt nå målet för sfi, medan andra behöver längre tid. Det är av stor vikt att eleverna kan påbörja sina studier på en nivå som bestäms av deras förkunskaper, att de kan studera i den takt som deras förutsättningar medger och fortsätta tills de har uppnått målet för sfi. Eftersom sfi kräver en individualiserad undervisning, vore det orimligt att ha en timplan i traditionell mening. Däremot finns det skäl att fastställa ett riktvärde för utbildningens omfattning som ett stöd för skolhuvudmännen och lärarna i deras planering av arbetet. För varje elev eller grupp av elever måste kommunen fastställa en omfattning av sfi som planeras för att eleverna skall nå den kunskapsnivå som anges i kursplanen. Eleverna skall ha rätt att fullfölja kursen utifrån den planerade omfattningen.

Det bör ankomma på regeringen att fastställa riktvärdet för omfattningen av sfi och utfärda nödvändiga föreskrifter om dess funktion. För riksdagens information vill regeringen i detta sammanhang erinra om att 700 lektioner (å 45 minuter) var den omfattning som låg till grund för beräkningen av det tidigare statsbidraget för sfi som ett genomsnittligt tal. Numera anges timplaner inom det offentliga skolväsendet i timmar (60 minuter) En omräkning av 700 lektioner ger 525 timmar. Denna omfattning kommer att vara grunden för det riktvärde som regeringen avser att fastställa.

9 Betyg

Regeringens förslag: Betyg skall sättas vid kursens slut efter en betygsskala med betygsstegen Godkänd (G) och Väl godkänd (VG). För den elev som inte uppnår betyget Godkänd utfärdas i stället ett intyg som anger vad eleven kan i förhållande till kursens mål.

Regeringens bedömning: Till kursplanen bör fogas betygskriterier.

Skolverkets förslag: Antingen bör den två-gradiga betygsskalan Godkänd och Icke godkänd användas eller en annan typ av enkel gradering införs.

Remissinstanserna: Endast två yttranden berör betygsfrågan. I båda förordas att betyg ges.

Skälen för regeringens förslag: I dag får den som har avslutat svenskundervisningen för invandrare (sfi) ett intyg över den genomgångna utbildningen utfärdat av rektor. För t.ex. en arbetsgivare kan det ibland vara oklart om intyget innebär att en invandrare har godtagbara kunskaper eller ej.

RRV har bl.a. kommenterat bristen på effektivitet inom sfi. RRV framhåller också Skolverkets viktiga ansvar att tillse att undervisningens kvalitet är god och att kunskapskraven för sfi-nivån är väl kända och efterföljs i kommunerna.

Vi föreslår att ett mål- och kunskapsrelaterat betygssystem införs, som innebär att betygen relateras till de krav som framgår av kursplanen.

Utgångspunkten måste vara att alla elever i sfi skall nå de mål som har ställts upp i kursplanen. Betyget skall ge besked om detta. Det riktar sig både till den studerande och till blivande arbetsgivare eller utbildning, där eleven vill fortsätta studera. Betyget skall även kunna uppmuntra och premiera extra goda kunskaper. Regeringen förordar därför att en graderad betygsskala skall tillämpas. Som betygssteg föreslås Godkänd (G) och Väl godkänd (VG). Godkänd innebär att eleven nått upp till det mål som har ställts upp i kursplanen. Den elev som når högre än till Godkänd-gränsen får betyget Väl godkänd.

För elever som inte når upp till Godkänd-gränsen bör inget betyg sät-
tas. I stället bör ett intyg utfärdas om att eleven har deltagit i kursen. Av
detta intyg bör också framgå vad eleven kan i förhållande till kursens
mål.

Betyg från sfi ger inte gymnasiepoäng. Betyg från sfi skall inte heller
ingå i slutbetyg från gymnasieskola, gymnasiesärskola, komvux eller sär-
vux.

Regeringen avser ge Skolverket i uppdrag att utarbeta betygsriterier,
som skall bifogas kursplanen.

10 Prov och utvärdering

Regeringens bedömning: Centralt fastställda kursprov bör finnas
för svenskundervisning för invandrare (sfi).

Skälen för regeringens bedömning: Enligt RRV:s granskning av
svenskundervisningen är kunskapsnivån hos de elever som har uppnått
sfi-nivån relativt likvärdig inom respektive kommun, men den varierar
mellan olika kommuner. Detta är naturligtvis oacceptabelt. Enligt 1
kap. 2 § skollagen (1985:1100) skall utbildningen inom varje skolform
vara likvärdig, varhelst den anordnas i landet.

Centralt fastställda kursprov bör därför finnas för sfi. Prov bör erbjuda
två gånger om året. Eleverna kan nå den kompetens kursen skall ge
även vid andra tidpunkter på året. Dessa elever skall inte delta i provet.
Provet är ett stöd för läraren i betygssättningen även av de elever som
inte deltar i provet. Vi räknar med att sfi-provet skall kunna konstrue-
ras så att samma frågor och uppgifter kan användas flera gånger i olika
kombinationer.

Regeringen avser att ge Skolverket i uppdrag att pröva möjligheterna
att skapa en provbank från vilken skolorna skall kunna hämta prov ut-
ifrån den egna planeringen av undervisningen. I provbanken bör både
tidigare centrala prov, som inte längre skall utnyttjas, och av Skolverket
godkända lokalt utarbetade prov kunna ingå.

Riksdagens revisorer har, som tidigare nämnts, bl.a. framhållit att det
är angeläget att sfi-verksamheten utvärderas. Centralt fastställda prov
och målrelaterade betyg är ett sätt att mäta kunskapsstandarden i olika
skolor och kan vara en hjälp vid utvärderingen av undervisningen.
Skolverket har inom ramen för sitt uppdrag ett ansvar för en kontinu-
erlig uppföljnings- och utvärderingsverksamhet.

13 kap.

1 §

Sfi syftar till att ge vuxna nyanlända invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället.

Utbildningen anordnas som en kurs.

I första stycket har begreppet färdigheter tagits bort. I läroplanssammanhang anges numera att färdigheter är en form av kunskap.

I ett nytt andra stycke slås fast att sfi anordnas som en kurs. Kursen kan anordnas helt fristående för dem som enbart behöver lära sig svenska och svensk samhällsorientering eller kombineras med utbildning inom andra skolformer.

3 §

Varje kommun är skyldig att se till att sfi erbjuds de personer som anges i 6 §.

Undervisningen skall finnas att tillgå så snart som möjligt efter det att rätt till sfi inträtt. Om inte särskilda skäl finns, skall undervisningen kunna påbörjas inom sex månader.

I första stycket har tagits bort till vilken åldersgrupp sfi vänder sig. Detta regleras i stället i 6 §.

I stället för att knyta kommunens skyldighet att erbjuda sfi till tiden för ankomsten till Sverige knyts kommunens skyldighet till tidpunkten då rätt till sfi föreligger. När rätten till sfi inträder regleras i 6 §. Vidare anges i andra stycket den tid inom vilken undervisning som regel skall erbjudas och påbörjas. Huvudregeln är att undervisningen skall finnas att tillgå så snart som möjligt. Särskilda skäl att dröja med att erbjuda undervisning kan t.ex. föreligga om det till en kommun inom en nära framtid väntas anlända invandrare som lämpligen kan ingå i samma undervisningsgrupp eller om invandraren efter det att uppehållstillstånd har beviljats och folkbokföring skett, bor kvar i förläggning i avvaktan på att flytta till en annan kommun.

6 §

Rätt att delta i en kommuns sfi har, med det undantag som följer av 7 §, följande personer från och med det andra kalenderhalvåret det år de fyller 16 år:

1. Den som är bosatt i kommunen och som saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge. Regeringen får föreskriva att också den som inte är bosatt i landet skall ha rätt att delta i sfi.

2. Finländska medborgare som stadigvarande arbetar i kommunen, men som är bosatta i Finland nära gränsen till Sverige och som saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge.

I paragrafen anges vilka som har rätt till sfi.

Sfi vänder sig till personer som inte är i skolpliktig ålder. Bestämmelsen om detta har med viss redaktionell ändring flyttats från 3 §.

Med uttrycket "bosatt i kommunen" avses den som rätteligen skall vara folkbokförd i kommunen. Bestämmelser om folkbokföring finns i folkbokföringslagen (1991:481).

Även om sfi syftar till att, förutom kunskaper i svenska språket, ge kunskaper om det svenska samhället (jfr 1 §) är det avgörande för rätten till sådan utbildning behovet av undervisning i svenska på en nivå som ligger under den som ges t.ex. i ämnet svenska som andraspråk inom den grundläggande vuxenutbildningen och inom sårvox.

Förutom den som helt saknar kunskaper i svenska språket, har även den som har vissa kunskaper i språket, men som inte når upp till slutmålet för sfi, rätt till sfi.

Punkten 2 motsvarar i huvudsak tidigare första stycket punkten 3.

7 §

Den som har sådana kunskaper i det danska eller norska språket att grundläggande svenskundervisning inte kan anses nödvändig, har inte rätt att delta i sfi.

Paragrafen, som innehåller viss begränsning i rätten till sfi för den som har kunskaper i det danska eller norska språket, har ändrats med hänsyn till den nya utformningen av 6 §.

11 §

Den som har påbörjat en kurs i sfi har rätt att fullfölja kursen.

Undervisningen för en elev skall dock upphöra, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg.

Den för vilken sfi har upphört enligt andra stycket eller som frivilligt avbrutit utbildningen skall på nytt beredas sådan utbildning, om särskilda skäl talar för detta.

I första stycket regleras rätten att fullfölja den kurs som en elev har tagits in på. Detta innebär att en elev har rätt till undervisning i sådan omfattning som kommunen vid kursens början har fastställt. Bestämmelsen innebär bl.a. att en elev som flyttar till en annan kommun under pågående utbildning har rätt att gå kvar på en påbörjad kurs i den gamla kommunen. I fråga om rätten att tas in i den nya kommunen gäller 6 och 7 §§.

I andra stycket har en redaktionell ändring gjorts med hänsyn till ändringarna i första stycket.

Tredje stycket, som reglerar rätten till sfi för den för vilken utbildningen har upphört enligt andra stycket och för den som frivilligt har avbrutit utbildningen, har ändrats med hänsyn till att rätten till sfi inte längre är begränsad till viss tid efter det att invandraren bosatte sig i landet eller rätten annars inträdde. För att på nytt få sfi krävs alltid att det skall finnas särskilda skäl. Särskilda skäl kan exempelvis vara att avbrottet berott på sjukdom eller barnafödande. Det kan också föreligga särskilda skäl om en invandrare, som tidigare inte har visat något större intresse för sfi, vid ett senare tidpunkt blir mer studiemotiverad.

Sammanfattning av Skolverkets redovisning av ett uppdrag om regelförenklingar beträffande svenska för invandrare och svenska som andraspråk (1993-03-31)

En utgångspunkt för utredningsarbetet var att söka förenkla regelsystem och att undanröja hinder för ett rationellt tillvaratagande av resurser.

Skolverket framhåller att man bör kunna göra betydande vinster ekonomiskt, pedagogiskt, organisatoriskt/administrativt samt informationsmässigt när det gäller information till invandrare, företag, förvaltningar m.m. om möjligheter till och villkor för sfi, genom att hänföra sfi för vuxna invandrare till komvux regelsystem och sfi för ungdomar till gymnasieskolans regelsystem.

Den dubbla skyldigheten för kommuner att erbjuda ungdomar i i åldern 16-19 år både sfi och gymnasieskoleutbildning skall upphöra att gälla och kommunernas skyldigheter begränsas till att erbjuda gymnasieskolans nationella, specialutformade eller individuella program i enlighet med 5 kap. skollagen.

Genom att utbildningen sker i en skolform kan undervisningen effektiviseras och olika samordningsvinster uppnås. En relativt stor flexibilitet i undervisningens uppläggning, grupsammansättningar m.m. bör kunna uppnås även i kommuner med ett begränsat antal invandrare. Utbudet av kurser med varierad studietakt och olika startpunkter bör kunna öka genom att alla eleverna finns i samma system/skolform.

Skollagens 13 kap. Svenskundervisning för invandrare (sfi), läroplanen för grundläggande svenskundervisning för vuxna invandrare (Läroplaner 1991:1) och kursplanen för grundläggande vuxenutbildning i svenska som andraspråk skall upphöra att gälla. I stället skall nya kursplaner för svenska som andraspråk i grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning och gymnasieskolan utarbetas.

Timplanen för kommunal vuxenutbildning skall ändras så att timtalet för svenska som andraspråk blir 780 timmar (i stället för nuvarande genomsnittstid i sfi om 525 timmar plus nuvarande 530 timmar i grundläggande vuxenutbildning).

Man bör överväga, i samband med prövningen av betygsberedningens förslag, alternativen att bibehålla nuvarande tvågradiga betygsskala för grundläggande vuxenutbildning inklusive sfi eller att införa en annan typ av enkel gradering.

Lagen (1986:163) om rätt till ledighet för svenskundervisning för invandrare skall föras samman med Lag (1974:981) om arbetstagares rätt till ledighet för utbildning.

Centrala studiestödsnämnden skall få i uppdrag att lägga fram förslag till förenklingar/förbättringar så att studiestödssystemet blir anpassat till förändringarna.

Skolverket initierar, inom ramen för sitt uppdrag, fortbildningsinsatser för gymnasieskolans personal bl.a. med anledning av förslaget om en delvis ny elevpopulation och en ny kursplan, och för komvux personal

med anledning av förslaget om integrering av sfi i grundläggande vuxenutbildning/komvux.

I grundläggande språkinlärning förlänger långa avbrott ofta den totala inlärningstiden mer än vad som motsvarar avbrottets längd. Längre uppehåll än 4-6 veckor bör inte förekomma. Svenska kommunförbundet bör därför uppmärksammas på vikten av att, i en situation med betydande organisationsförändringar, inte avtalsmässiga eller andra hinder föreligger för att meddela kontinuerlig undervisning.

Efter integration av sfi i grundläggande vuxenutbildning/komvux samt i gymnasieskolan skall del av generalschablonen för flyktingar, som tidigare använts till sfi, i stället användas till undervisning i dessa skolformer.

Förteckning över remissinstanser som avgett yttrande över Skolverkets redovisning av ett uppdrag om regelförenklingar beträffande svenska för invandrare och svenska som andraspråk (1993-03-31)

Efter remiss har yttranden över redovisningen avgetts av Statskontoret, Riksrevisionsverket (RRV), Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH), Centrala studiestödsnämnden (CSN), Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), AMU-Gruppen, Statens invandrarverk (SIV), Malmö, Norrköpings, Piteå, Sigtuna kommuner, Stockholms stad, Örebro kommun, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), Småföretagens riksorganisation och Folkbildningsrådet. Dessutom har skrivelser kommit in från komvux i Botkyrka, Tyresö komvux, Nacka gymnasium och vuxenutbildning, komvux Nynäshamn, Sigtuna komvux, grundläggande vuxenutbildning/sfi i Täby, Lärarförbundets fackklubb vid sfi-skolan i Stockholm, Riksförbundet för statlig och kommunal vuxenutbildning (Rvux), Riksförbundet Lärare i Svenska som Andraspråk (LISA), Västerorts vuxengymnasium.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 februari 1994

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, Dinkelspiel, Thurdin, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Ask

Regeringen beslutar proposition 1993/94:126 Svenskundervisning för invandrare (sfi).

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivnings- bemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
--------------------	---	---

Lag om ändring i skollagen (1985:1100)	13 kap. 6 §
--	-------------